

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

VI. Religionis in Scotia status, forma & summa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

tur, Moranius è Gallia redit, vt & comitijs & regis coronationi interesset. Iis comitijs ex ordine Ecclesiastico interfuerunt Adamus Orcadensium Episcopus, à rerum Scotticarum Scripitoribus necromantia & vesicij infamia aspersus, & Abbates nonnulli Morauio cognatione iuncti. His acriter se opposuerunt dictus Santandreanus Episcopus, Argathelia & Huntillæ Comites, itemque Herelius. Sed nihilominus illi cœpta consilia persequuti sunt. Moranius tamen, qui regnum ipse affectabat, conatu suo frustratus est.

VI. Hic quidem tum etat Republicæ in Scotia status: nec melior, immo multo deterior erat religionis status. Leslius Rosiensis Episcopus, in Commentarijs suis rerum Scotticarum ait, Anno **M D L X.** antequam regina è Gallia appulisset, synodum in Scotia fuisse habitam, vt tot exortis in religione turbis remedium quaereretur. Vix dum in regnum venerat Maria, quum proceres quidam supplicem libellum multis erroribus & calumnijs refertum (Primos vocant Reformationis articulos) ei obtulerunt, quo periebant, vt diuinus cultus vulgari lingua perageretur, vtque populo Episcopus & Pastores eligendi fieret potestas: multaque alia extorquere conabatur, quæ tamen regina non modo facere reculauit, verum etiam Cnoxium & alios duos seditiosos concionatores, qui ad Lindesij & aliorum patrocinia confugerant ad dicendam causam adesse iussit, qui omnes fere se subdixerunt. Ac licet proceres nonnulli hæreticæ factionis pro eis intercederent, regina tamen aperte protesta est, effecturam se vt istorum exemplo terribi alij saniora consilia sequantur, & à regno perturbando desistant. Nec mora. Vastantur cœnobია, templa spoliantur, diripiuntur bona Ecclesiastica: in primis Carthusianorum, Carmelitarum, & Franciscanorum monasteria solo zquantur. Religiosi, qui barbarorum hominum manus ægre euaserant, ad reginæ pedes pronoluti, iustitiam implorant. Sed frustra: Morauio rebellibus se adiungente, & cum exercitu Edimburgum versus contendente. Eum vero regina primatios ciues & vrbium magistratum summo opere rogat, ne rebelles admittrent, statim tamen à tumultuante plebe Moranius admissus & in vrbem receptus fuit. Quare regina inde celeriter Dumbarum se recepit: quo non multo post de vastatis ab hæreticis templis & diruptis regijs thesauris rumor fuit perlatus. Alanus scribit, Episcopos ab

hæreticis ædibus suis eiectos, omnibusque bonis exutos: ab iisdem deiectas & contractas sacras imagines, & hostiam Eucharisticam furca affixam, ac tormentorum ictibus peritam fuisse. Nec minus cum priuaris Catholicis actum, quorum bona militi in stipendium fuerunt assignata, Multa tum crudelissime patrata: sed illud in primis, quod impij homines seni cuidam sacerdoti multis ictibus confixo, etiamnum spiranti ac videnti carnis particulas è corpore exfeiderunt, easque hamis affixas piscibus pro esca obiecerunt; & hominem ita horrendis modis excarnificauerunt, donec tandem spiritum Deo reddidit.

Horum tumultuum & turbarum præcipui auctores erant Paullus Merhem pistor quidam, & supradictus ille Cnoxius: quorum hic quidem Maria in Anglia regnante, Genex Caluino operam dederat, eiusque dogmata imbiberat. Ab eodem tum liber scriptus fuit & editus, quo Anglos ad Mariæ cædem exstimulabat. Hæreticus hic apostata, abiecto cucullo, vna vxore non contentus etiam paternum thorum commaculauit, incestu cum nouerca commisso: quam ob causam etiam in Angliam profugere coactus fuit. Vnde postea reuersus, tres puellas secum circumduxit: quibus & mox quartâ addidit, nobili genere progeneratam, & philetro seu vesicij ab ipso incantatam. Erasmus quodam loco ait, Monachum sibi notum esse, qui pro vna tres vxores duxerit; itemque sacerdotem quendam, ceteroqui hominem non malum, qui feminam adulterio ante ab ipso corruptam matrimonio sibi iuauerit. Ex horum apostatarum numero Buchananes quoque fuit, & ipse è monasterio profugus, qui complures seduxit & perdidit.

Porro Scottorum religio à Caluinismo Anglorum multis in rebus discrepat. Nullos dies festos Scoti celebrant: eoque ab Anglis ridentur, dicentibus, Scotos continûe laborare, Anglis tamen multo esse pauperiores. Quum Lamortz Fenelopius Christianissimi regis Legatus in Scotia ageret, non solum pro tanti regis dignitate parum honorifice fuit habitus, quod regina captiua, rex vero in rebellium esset potestate, periculum etiam adijt, seditiosis quibusdam clamantibus, non fere adum esse eum qui Antichristi insignia, Crucem scilicet, Equestris Ordinis S. Spiritus in Gallia insigne, publice ferret: adeo vt pætor Edimburgensis ad arcendam iniuriam ædes

in quibus Legatus versabatur, nocturno praesidio firmare coactus fuerit. Hac legatione effectum est, ut Iacobus VI. confirmato cum Galliarum rege federe, in libertatem se vindicaret, & praecipuos barbarum auctores, Angulæ & Goreæ Comitibus, capitis supplicio affici iusserit. Totum regnum ab Elisabethæ Anglorum reginæ nutu dependebat: quæ in omni vita id semper egit, ut vicinis dominaretur, & manum ad consilia sua exsequenda, promptam semper atque aimatam haberet. Et verò semper tyrannicum est & crudele feminarum imperium. Quam Calerò ab Hispanis capto Angliæ regina Legatis missis, Henrico IV. regi Christianissimo auxilia offerret, ac nonnulli de eius crudelitate, in primis ea quam in Scotiæ reginam exercuisset, conquererentur, Rex, Frustra, vos, inquit, causas inuestigatis cur Elisabetha Mariam reginam emedio sustulerit, siquidem nulla unquam femina regnavit, cuius non insignis notetur crudelitas. Idem quum Elisabetha pro sumptibus quos in auxilia regi mittenda factura esset, Galerum tradi sibi pro pignore cuperet, præter morem suum iurans, Legato his verbis respondit: *Alles, dite à vostre Maître, que j'aime mieux avoir reces un grand soufflet du Roy d'Espagne, que d'eller en chiquenaude.* Id est: Ite, & dicite Dominiæ vestræ, malle me ingentem alapam ab Hispaniarum rege accipere quam ab ipsa talitum. Quamvis autem in temporalibus rebus rerum Scotticorum arbitrium penes Elisabetham esset, in spiritualibus tamen supremam, uti in Angliâ auctoritatem sibi nunquam potuit comparare. Ac licet multos Principum ac procerum, ut & Ministrorum sibi haberet obsequentes, adeo ut ad eius præscriptum tam rempublicam quam sermones ad populum moderarentur: nunquam tamen eandem quam in Angliâ religionis formam introducere potuit: ut ex sequentibus facile patebit.

In Scotia vix integrum templum multo minus imaginem aut alia ornamenta in ijs reperias; forma religionis iam olim à Choxio ad Caluini & Beza præscriptum redacta. Episcopi tamen & nomen & proventus aliquamdiu retinuerunt, donec ab hinc duodecim circiter annis reliquis Ministris petentibus tam dignitatis quam reddituum & quæritas introducta fuit, frustra renitente Iacobo VI. rege, ut pristini splendoris umbram aliquam in Ecclesia retineret. Episcopi quidam hanc imminutionem indigne ferentes, in An-

gliam se receperunt: Nobilitas verò quod Ministrorum prædæ superfuit, inuolauit; utque possidere ea tuto sibi liceret Ordinum (è quibus multo quoque prædæ erant participes) consensum & confirmationem impetrauit. Psalmos Scoti decantant; in vernaculam linguam à Quilparto quodam Curione, miro Calendariorum conficiendorum artifice, translatos. Quo vero melius intelligatur, quantum Calvinistica Scottorum irreligiosa religio ab ea quæ apud Gallos vsituratur discrepet, singularia quædam illius ex Nobilibus Scoti, qui ad nos ob religionem confugit ore excepta breuiter hic indicabo. Baptismum itidem ut apud nos Galli Calvinistæ administrant; nisi quod infantes in suggestum ad Ministrum deferuntur. Matrimonia nullo ritu peraguntur; ac ne annulis quidem subarrbantur. Ieiunia celebrant ijs quæ apud Catholicos sunt plane contraria; quum plerique diebus Dominicis vsque ad vesperam à cibis abstineant, & quando alij Dominicæ Resurrectionis memoriam cum gaudio recolunt, austeritatem victus sibi indicunt. Immo illum ipsum diem quo Cœnam suam celebrant; ieiunantes transigunt, quasi ob peccatum, quod scilicet buccellam panis illius sui Eucharistici deuorant, pœnam sibi infligentes. Cœnam quando celebrant, primus panis buccellam vicino, inde alij alijs ordine porrigitur. Deinde poculum ad summum plenum circumferretur, atque ex eo magnis haustibus potatur. Mortui sine vlla pompa, cantu aut exsequijs sepeliuntur nisi quod in quibusdam locis campanula funeri præfertur, eaque signum datur. Baronum tamen ac Nobilium funeribus gentilia insignia præferuntur. In adulterijs puniendis miram ac plane ab ea quæ in Gallijs vsurpatur discrepantem rationem ac disciplinam sequuntur: quæ pœnam etiam ijs qui Missæ interfuerunt constituta est. Sive vir sive vxor adulterij conuicti, in publica concione loco omnium oculis exposito non procul à suggestu vnde Minister concionem habet, tribus diebus Dominicis collocantur. Ibi nomine & cognomine à Ministro rogantur, quæ ob causam in eum locum sunt producti. Tum illi culpam suam fatentur, & delictum narrant; veniamq; ab auditoribus circumstantibus petunt: quæ etiam sonante ipse conceditur. Circa hoc aliquando ridiculum quid accidit. In oppido quodam regi ad concionem venturo, pegma fuerat apparatus

rum: Dum regis expectatur aduentus, iuencula adulterij accusata à Ministris iubetur in locum ad id destinatum ascendere. Illa pudoris & confusionis plena, dum huc illuc circumspicit, in locum regi præparatum ascendit, atque inde populo se ostentat, non sine multorum risu. Vbi hæc pœna adulterium à Consistorio est vindictum, ciuilibus quoque magistratus à reis pœnas sumit. Qui Missæ interfuisse conuictus fuerit, vili lacerna indutus (adulteris alba interula iniicitur) ad fores templi consistere iubetur interea dum Minister preces recitat, quibus finitis, ad concionem audiendam intronititur, & certo loco consistens, omnium oculis exponitur. Inde ubi finita concione rursus ad preces venit, ille templo vt ante exigitur, & ad fores stare iubetur. Et hæc quidem pœna pro Ministri arbitrio, sex mensibus fere continuatur. Ecce tibi puleram illam ridiculam Deformationis ideam. Quis non tam mirabilis ac miserabilis Reformationis auctores rideat? qui nihil rectum putant nisi quod ipsi faciunt, nihil probant nisi quod ex ipsorum officina fuerit profectum; O Babylonica turris ædificatores; qui tam misere Dei Ecclesiam deformastis, quid aliud expectatis quam vt propediem funditus opus vestrum destruat?

*Miserum! post tot cades, tot funera, totum
Vsq; adeo varijs sctarum erroribus orbem
Distrahier, passimque seri fera semina belli?
Sed quando in fasus fuit hoc, age mente feramus
Æqua, & speremus tandem meliora futura.*

DE MARIA SCOTIÆ REGINA,
Quæ in Angliam fugit, ibique ab Elisabetha
in custodiam datur. Dux Norfolciæ Moraui
artibus euersus, supplicio afficitur:
tandem & ipse Morauius
trucidatur.

CAPYT XVII.

ARGUMENTUM.

- I. Iacobus VI. Scotia rex coronatur.
- II. Regina è custodia euadit.

III. Elisabetha promissis confisa, in Angliam se recipit.

IV. Inter eam & Ducem Norfolcia de matrimonio tractatur, cum huius exitio.

V. Mors Comitis Morauia, nobis, Regina fratris.

VI. Regina sibi mutuo reconciliantur.

I. **T**Empus iam est vt in theatrum hoc nostrum res diuersissimas, felicitatem & infortunium, clementiam & crudelitatem, vitam & mortem bonum & malum producam. Et quemadmodum vna eademque catena & captiuum & custodem alligat: sic res plane inter se contrariæ, hoc loco à nobis sub vnum aspectum repræsentabuntur; & clarissimæ reginæ libertas & captiuitas vnis iisdemque vinculis adstrictis cernetur. Videbis hic eandem è custodia elapsam, & ex inimicorum manibus liberatam, mox in crudeliores hostes incidere, & ab ijs à quibus salutem quærebat, misere perdi atque occidi, ô insignem proditionem! Siccine, ô Elisabetha, brachium periclitanti cognatæ porrigis, vt mox in præsentissimum exitium eam detudas? siccine omnia amicitæ & beneuolentiæ signa das, vt proditionem celes? siccine oppida & regnum eum subditorum crudelitatem fugienti præa ylo offers, vt in mortis nallam tanto facilius pertrahas? Recte Sophocles:

*Humana si consideret, dubio procul.
Plura mala semper quam bona occurrent tibi.*

O crudelem illam secutim qua regius sanguis fusus, & candida illa ceruix abscissa est: cuius aciem Elisabetha dulci promissorum melle tam fraudulenter texit. Hinc Gallicus ille Poeta non sine causa exclamat:

*Hei mihi! qua pauidam subit admiratio mentem
Narrantem quoties Gallum de cade Scotorum
Audio reginæ. Tunc inquam: ô si Angli Mariæ
Æmula virtutes imitari Isabella studeret,
Vna duos soles nunc illa quidem insula haberet,
Qua nunc sauitia insolita vestigia pandit.*

At vterque hic sol ingentem passus est eclipsin, ille quidem proditionis infamia, hic indigna cæde obscuratus. Verumenimvero quemadmodum sol & reliqua astra cœlestia medias inter nubes multo maiora & lucidiora videntur: sic pulcher-

Z 3: rima